

Онопрієнко Оксана Володимирівна,
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
завідувач відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко
Інституту педагогіки НАПН України
oks_on@ukr.net

КОМПЛЕКСНА ДІАГНОСТУВАЛЬНА РОБОТА ЯК НОВА ФОРМА КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ

Ключові слова: початкова школа, результати навчання, об'єкти оцінювання, інструментарій.

Реалізація у Новій українській школі мети освіти, пов'язаної із досягненням учнями компетентнісних результатів, викликала відповідне оновлення функцій контролювальної діяльності учасників освітнього процесу. Оскільки компетентнісні засади побудови навчання переорієнтовують контроль на інтегровані діяльнісні результати, а не окремі елементи знань і вмінь, які засвоюються учнями, важливо дібрати адекватні форми і засоби реалізації контрольної-оцінювальної діяльності [1].

У нині чинних методичних вимогах щодо здійснення контролю й оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи зазначено, що «система тематичних діагностувальних робіт у 3–4 класах може містити комплексні діагностувальні роботи для кожного класу, зміст яких охоплює мовно-літературну, математичну, природничу освітню галузі» [2]. На нашу думку, такий формат робіт цілком відповідає міжнародному контексту

побудови тестів навчальних досягнень, зорієнтованих на діагностування стану сформованості в учнів функціональної грамотності (здатності розуміти та використовувати здобутий навчальний досвід у практичній діяльності) та компетентностей.

У чому особливість комплексної діагностувальної роботи? Ця робота укладається із завдань, сутність і рівень складності яких забезпечує діагностування результатів навчання учнів другого циклу початкової школи. Відповідно до актуальних практик у сфері оцінювання компетентностей учнів як орієнтир під час створення робіт може використовуватись досвід міжнародних порівняльних моніторингових досліджень PISA і TIMSS, а також загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи загальноосвітніх навчальних закладів» [3]. У таких моніторингових дослідженнях центральною дидактичною одиницею роботи виступає текст, а всі завдання тесту контекстно пов'язуються з його сюжетом. Водночас кожне завдання є самодостатнім і непов'язаним із попередніми завданнями, що дозволяє виконавцям роботи об'єктивно засвідчити сформованість навчального досвіду з різних освітніх галузей та їх змістових ліній.

Суттєвими характеристиками, що забезпечують готовність учнів засвоювати зміст різних навчальних предметів базової

школи, вважаються результати мовно-літературної, математичної, природничої і соціальної освітніх галузей. З огляду на це комплексні діагностувальні роботи в 3 і 4 класах початкової ланки освіти доцільно будувати на навчальному матеріалі цих галузей. Об'єктами оцінювання при цьому будуть нормативно визначені результативні характеристики, які можуть перевірятися у письмовій формі.

Наведемо наприклад об'єктів оцінювання за мовно-літературною галуззю: уміння аналізувати текст і працювати з його фактичним змістом; уміння виявляти лексичні одиниці за вказаною умовою; уміння диференціювати лексичні одиниці; орфографічні навички; уміння визначати логічно завершені частини тексту й упорядковувати їх; уміння визначати граматичну основу речення; уміння досліджувати мовні одиниці за вказаною умовою; навички списування; графічні навички; уміння будувати зв'язні висловлювання; уміння застосовувати орфографічні знання у власному писемному мовленні [4].

Комплексні роботи як інструментарій оцінювання з огляду на методичну доцільність, яку кожен учитель визначає одноосібно, можна використовувати по-різному: цілісно як діагностувальні тематичні роботи; окремими блоками для формувального оцінювання на уроках вказаних галузей; окремими завданнями упродовж навчального року на різних етапах уроків як тренувальні

вправи тощо [5]. Вироблення в учнів досвіду виконання запропонованих робіт стане корисним у плані підготовки до моніторингу навчальних досягнень.

Література

1. Онопрієнко О. В. Дидактико-методичні засади контролю й оцінювання навчальних досягнень молодших школярів : монографія. Київ: Педагогічна думка 2020. 400 с.
2. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України 13 липня 2021 року № 813. URL: <https://imzo.gov.ua/2021/07/15/nakaz-mon-vid-13-07-2021-813-pro-zatverdzhennia-metodychnykh-rekomendatsiy-shchodo-otsiniuvannia-rezul-tativ-navchannia-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zahal-noi-seredn-oi-osvity/> (дата звернення: 12.10.2021).
3. Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти : Звіт про результати першого циклу загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти. Сайт УЦОЯО. <http://testportal.gov.ua/zvity-dani-2/> (дата звернення: 12.10.2021)
4. Про затвердження типових освітніх програм для 3 – 4 класів закладів загальної середньої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 08 жовтня 2019 р. № 1273. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1273729-19#Text> (дата звернення: 24.05.2021).
5. Онопрієнко О. В., Петрук О. М. Комплексні діагностувальні роботи. 4 клас: навчальний посібник. Харків: Ранок, 2021. 48 с.